

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep.

0032 OSLO

19. september 2006

HØRING: ENDRINGER I TEKNISKE FORSKRIFTER TIL PBL (TEK) M.V.

Vi viser til departementets brev med vedlegg av 13. juni d.å. samt vårt brev av 14.09.06.

Arkitektbedriftene i Norge, tidligere NPA, er bransjeorganisasjonen for arkitekter, interiørarkitekter og landskapsarkitekter i Norge og består av 490 arkitektbedrifter med til sammen 2400 medarbeidere. Foreningen arbeider blant annet med rammepåvirkning, myndighetskontakt, faglig, økonomisk og juridisk service overfor arkitektbedriftene, synliggjøring av arkitektbedriftenes betydning samt overvåker utviklingstrekk i bransjen. Foreningen er også selvstendig arbeidsgiverforening og forhandler med tre fagforeninger om tariffavtale: AFAG, PARAT og NaFo.

Arkitektfaglige temaer er behandlet i høringsuttalelse fra Norske Arkitekters Landsforbund og Context AS som vi i all hovedsak kan slutte oss til. I vår høringsuttalelse har vi valgt å fokusere på hvordan energikravene i TEK vil berøre arkitektbransjens rammevilkår.

Kravene i forskriften

Arkitektbedriftene i Norge støtter målsettingen om å stimulere til bruk av energieffektive løsninger og valg av miljøriktige energikilder.

Kravnivået i forskriftens §§ 8-21 a og b er høyt og vil kreve endringer i etablerte byggemetoder. Departementet er oppmerksom på dette forholdet, jf høringsnotatets s 6, hvor det for øvrig også fremheves at ambisjonsnivået kan bli "særlig krevende" å oppnå for mindre småhus. Vi vil påpeke at krav til en bygnings U-verdi ikke må være avhengig av *tilførsel* av energi, kfr. mulig krav til mekanisk ventilasjon. I så fall er det noe galt med kravene.

Som det fremgår av høringsnotatet er rammekravmodellen komplisert og betinger bruk av avanserte beregningsprogrammer. Slike programmer vil imidlertid ikke være tilgjengelige fra det tidspunkt de nye energikravene innføres, jf høringsnotatet s 8.

Det er vesentlig at slike beregningsprogrammer foreligger i tide, også med tanke på senere energisertifisering av bygninger, jfr. krav til energisertifikater i følge det nye Bygningsenergidirektivet.

Vi støtter også krav om at klimasoner gjeninnføres både i forskriften og i beregningsmodellene. Sluttbrukeren har krav på et produkt som tilfredsstiller deres lokale behov. Dette er det mulig å belyse dette ved å innføre ulike klimasoner.

Etter § 8-24 kreves at et byggverk skal prosjekteres slik at en vesentlig del av varmebehovet kan dekkes av nye fornybare energikilder dersom dette er lønnsomt i et livsløpsperspektiv. Kravet er uklart. Hva er "en vesentlig del" og hvordan skal lønnsomhet gjennom bygningens livsløp beregnes?

Arkitektens og de øvrige prosjekterendes oppgaver og ansvar

Arkitekt og de øvrige prosjekterende har som oppgave å tegne og beskrive et bygg. Disse vil derfor være sentrale aktører når bransjen skal etablere nye byggemetoder for å tilfredsstille de nye kravene. Når rammekravmodellen legges til grunn er det arkitekt og rådgivere som skal beregne hvilke krav som gjelder til de ulike bygningsdeler. Dersom energitiltaksmodellen legges til grunn er det arkitekt og rådgivere som må beregne om energieffekten opprettholdes dersom det gjøres avvik fra ett eller flere av energitiltakene. Slike beregninger skal utføres uten at arkitekt og rådgivere har tilgang til de avanserte beregningsprogrammene som departementet selv fremhever er nødvendig.

All erfaring viser at det er krevende å endre en innarbeidet praksis. Oppdragsgiverne vil ofte være motstander av løsninger som innebærer økte investeringskostnader selv om løsningen er gunstig ut fra et livsløpsperspektiv. Arkitekten vil ofte kunne bli gjenstand for et press mot å velge løsninger som i beste fall ligger i en gråsoner. De profesjonelle arkitektbedriftene vil kunne håndtere en slik situasjon. Man må sørge for å legge inn nødvendige sikkerhetsmarginer i de beregningene som foretas. Usikkerheter i beregningene må kommuniseres til oppdragsgiver og myndigheter. Oppdragsgiver må informeres om rammebetingelsene i tidlig fase slik at prosjekter som ikke er levedyktige ikke føres for langt. Muligheten for å få dispensasjon fra kravene må undersøkes i tidlig fase.

Arkitekt- og rådgiverbransjen består imidlertid i stor grad av små og mellomstore firmaer uten spisskompetanse på energiberegning. Dersom kravene er klart strengere enn hva markedet er villig til å akseptere, er det en klar fare for at markedskreftene vil presse slike firmaer til å foreta beregninger uten å legge inn de nødvendige sikkerhetsmarginene og til å "spekulere" i de uklarheter som finnes i regelverket, jf eksempler ovenfor i pkt 2. En slik praksis er uheldig for samfunnet og også svært risikabelt for den arkitektbedriften det gjelder.

På bakgrunn av ovennevnte er etter vårt syn viktig at

1. Kravene som stilles må kunne oppnås med produkter som finnes på det alminnelige markedet og med produksjonsmetoder som i hvert fall i et visst omfang er i bruk i dag.
2. Kravene må være entydige, herunder må kravene ledsages av autoriserte beregningsprogrammer.

Etter vårt syn er verken pkt 1 eller 2 ovenfor oppfylt:

Etter vårt syn er energikravene satt for høyt, særlig gjelder dette mindre bygg.

Kravene er ikke entydige. Det må gis presise krav mht virkningen av kuldebroer, jf § 8-21 b). Det må også gis entydige retningslinjer for hvordan man beregner lønnsomhet over et livsløpsperspektiv, jf § 8-24.

Nødvendige autoriserte beregningsprogrammer for å kunne beregne energieffekten av ulike prosjekteringsløsninger må foreligge når de nye reglene trer i kraft.

For arkitektbransjen er det viktig at det er rom for arkitektur. Det må da i forskriftene ikke settes krav som er til hinder for en videreutvikling av tekniske så vel som arkitektoniske løsninger.

Vennlig hilsen

Arkitektbedriftene i Norge

Harald Eriksen
Adm. direktør